

Nattaren som inte kunde sova

Av KLAS GUSTAFSON

Mot slutet av sitt liv inledde Beppe Wolgers varje arbetsdag med en tyst halvtimme i sin vita korgstol. Tänkte över den kommande dagen, repade mod och fördrev ångesten. Att misslyckas var en sorts förbränning. Nu frågade han sig hur mycket bränsle som fanns kvar.

Ändå hade Beppe Wolgers under så många år tankat kärlek från en tacksam publik. Bokläsare hade roats av hans knasiga djurhistorier, TV-tittarna tog "Godnattstunden" till sina hjärtan, alla gnolade leende hans "Sakta vi gå genom stan".

Han hade fått så mycket uppskattning att det borde ha räckt för en livstid, men förföljdes trots det av rädslan för att misslyckas. Att inte kunna, att förmågan skulle ta slut. Han ville synas och han ville gömma sig, ville ha allt ljus på sig och skydde offentligheten. Det var en ständig strid.

I tonären sjöng Beppe Wolgers till gitarr, helst i C-dur, den enda tonart han behärskade. På väg till ett framträdande drabbades han av rampfeber, lindade in ena handen i bandage och lämnade lättad återbud. Vid en skolfest på Skansen fick han engagemang som pausunderhållare, avstod från bandaget och beskrev efteråt sin plåga i ett brev:

"Man äntrar scenen, torkar svetten ur pannan, skrattar fåraktigt tills man skakar, ber fjärlarna i magen att dra åt helvete, stämmer gitarren för sjätte gången, en flicka ler mot en, man ler tillbaks tills kinderna stelnat, man torkar svetten ur pannan, hör ryggraden skallra, önskar att alla var fulla, också man själv, man sjunger, blir rätt förvånad över att ens klingande tenor låter som en dödsrosslande marskatt, man känner sig som en Matisse-målning i ansiktet etc."

Den som sett ett grönblekt Henri Matisse-porträtt anar hur Beppe Wolgers mädde.

När han som 24-åring, efter sex misslyckade försök, nådde sina drömmars mål och äntligen fick ut sin första diktsamling anlade han inget klädsamt djupsinne. Han gav boken just den fnissiga titel den förtjänade: "Jag sjunger i skon".

Han fick chansen att skriva en kabarévisa för en vuxen och uppklädd krogpublik och gjorde en påhittig trall om prilliga varelser: "Okända djur".

Som varm och trygg TV-pappa nattade han alla Sveriges barn. Självlåg Beppe Wolgers vaken, plågad av dåligt självförtroende. Han hade modet att ständigt vara sig själv, men fjärlarna i magen rådde han aldrig på

Han vågade vara naiv. Det bodde en parvel i Beppe Wolgers stora kropp. Han hade det förvånade barnets blick och den ville han bevara, till varje pris. Hans upptäckarglädje var inte förhandlingsbar. Aldrig i livet ville han bli stor och förständig.

Hans enda fasta anställning varade i drygt ett år. Han sade nej tack till trygg lunk.

BEPPE WOLGERS STAMMADE, tidvis isolerade han sig, vågade inte svara i telefonen. Han visste att leendet är en stor läkare, skojade med sin stamning i ett TV-program och blev genast anklagad för att bedriva lyteskomik.

– Att komma över min stamning, det är också att komma över en isolering. För mej har det nog varit lyckligt att jag tvingats tala inför publik, på en teater. Eller i TV, inför ett helt folk, sade Beppe Wolgers i en intervju.

Vem tvingade honom? Fåfängan?

Slumpen ställde honom år 1963 framför en TV-kamera. Beppe Wolgers hade skrivit manus till den svenska televisionens enda, svartvita kanal. Huvudrollsinnehavaren blev sjuk och Beppe hoppade in, programmet handlade ju ändå om honom själv. Det hette "Konsten att vara snäll".

Förbryllade tittare skakade på huvudet åt hans försynta mumlande och trevande sång. "Nu får det vara nog!" utropade en insändarskribent, en annan ville dumpa både honom och hans program på tippen. I en tidning beskrevs Beppe Wolgers som Sveriges mest utskällda.

– Jag kan inte förstå att mitt lilla program har kunnat väcka så mycket hat, sade han själv.

Det var inte illa ment, missförstådd blev han i alla fall. Nidbrevet naggade självförtroendet och triggade fjärlarna. Vad hjälpte då de uppskattande klapparna på axeln, från regissören Vilgot Sjöman och från författaren Astrid Lindgren: "Det är underbart att ha fantasi och kunna drömma sig bort litet då och då."

När Beppe Wolgers lade sig i "Godnattstundens" väldiga TV-säng med Kraman och Hungran återkom de elaka breven. Vissa vuxna tyckte det var perverst att se en stor och skäggig man prata med dockor. När Sigrid på pottan blev torkad i rumpan var anständighetens gräns definitivt passerad.

Men för den generation som var barn på 1970-talet blev mannen i nattskjorta och knasluva en riktig Pappa, en sådan som många av dem saknade och längtade efter. Han hade inte svar på alla frågor, var inte säker på sin sak. Han bara fanns där, någon att prata med, någon som lyssnade.

Barnprogrammen fylldes vid den här tiden av vuxna mystkompisar som bakom velourdressen nödtorftigt dolde de gamla fostraridealerna. I "Godnattstundens" säng låg däremot en filosof, under knasluvan fanns en diktare. Under det varma täcket vågade Beppe Wolgers väcka de stora frågorna: om ensamheten, kärleken och konsten.

BEPPE WOLGERS VAR FLODHÄST på Dramaten, Pippi Långstrumps film-pappa, djungelbjörnen Baloo's svenska röst, faderlig trädgårdsmästare i filmen "Hugo och Josefin". Rollfigurerna skiftade, han förblev

Beppe Wolgers. Han kunde inte förstå sig, ville inte heller. Rollerna såg han inte som förklädnader, de erbjöd ingen flykt. I stället blottade han sig själv, spelade alltid med sin personlighet som insats. Det gjorde honom sårbar och sjukligt känslig för kritik.

Sedan några recensenter skrivit nedlåtande om hans lyrik tog det åtta år innan han återkom som diktare. När en löpsedel stämplade "fiasko" på en krogföreställning han lagt sin själ i bröt han ihop och tog en tretton år lång paus från scenen.

Han undvek att gå i försvarsställning och bemöta sina kritiker, i en intervju förklarade han varför:

- Dom talar ju aldrig mitt språk. Det är aldrig fråga om att gemensamt söka sig fram till något, det är bara fråga om att ha rätt till varje pris. Dom är ju som tjuriga barn, tycker jag.

När Beppe Wolgers hörde någon tala om andra människor på ett avskiljande och dömande sätt, tog han reflexmässigt de utstötta parti. Känslan av att vara en outsider bar han med sig, hur många lördagskvällar han än satt som firad programvärd i TV, hur många miljoner svenskar som än tittade.

I ett frätande revynummer, ofta visat i TV, lät Beppe Wolgers skådespelaren Lars Ekborg representera de tjuriga kritikerna. På scenen agerade han själv måltavla för attackerna:

- Du är det jävligaste jag vet. Stor, stark, dum, sentimental, poetisk och snuskig! Du skulle ha en snyting så du stog och dog.

TROTS ATT SJÄLVKRITIKENS fjärlar höll honom vaken om natten talar vännerna och arbetskamraterna samfällt om det smittande lugn som omgav hans person. Beppe Wolgers kunde lägga en varm arm kring dallrande premiärnerver. När kaos lurade i kulisserna var han en klippa.

"Unga nybörjarartister kommer av sig med paniken och nervositeten när Beppe mumlar. Det är ett mysigt och dämpat vanvett", skrev en nöjesreporter.

Rädd var han, men inte feg. Beppe Wolgers vågade tro på godheten, fast den var lika omodern då som nu. Sonen Mats Wolgers beskriver det som en oskuldsfull tillit, övertygelsen om att alla är snälla:

- Det gjorde att han gick i land med de mest konstiga saker. Ibland var det så pinsamt att man bara ville försvinna, men det var en naiv charm som skar igenom.

När Beppe Wolgers satt i sin korgstol om morgnarna önskade han sig ytterligare hundra år, för att hinna med allt som återstod att göra.

1986 dog han, i samma lieslag som tog Palme, Cornelis och Tage Danielsson.

Vad sätter du högst i livet? frågade en reporter några år innan han försvann.

- Något som inte är tvärsäkert, svarade Beppe Wolgers.

Tvärsäker blev han aldrig. ❖